

opplever andre mennesker, og hvordan vi oppfatter oss selv og våre egne muligheter i verden. Ingen er *bare* «seg selv». Hvordan vi fremstår og gjør ting, påvirkes av teknologiene vi bruker, og hvordan de brukes. Hvilken venn, kjæreste, arbeidstaker, kollega og student vi er og kan være, kan på mange vis knyttes til teknologiene vi bruker i disse situasjonene.

Hva verden er for oss, og hvordan vi er i verden, er altså noe som fremtrer i samspill med teknologi. Betyr det at vi *formes* av teknologiene vi bruker? Et «ja» på det spørsmålet vil kanskje oppleves som ubehagelig: Vi mennesker er da frie, uavhengige vesener, som selv velger når, om og hvordan vi skal bruke teknologi? Samtidig er måtene vi lever på, både muliggjort av og tilpasset teknologiene som finnes. Er teknologi noe trivielt og uvesentlig, eller er det viktig for vår identitet og selvforståelse? *At* vi lever i en teknologisk verden, er så selvfølgelig, og teknologiene ofte så hverdagslige, at vi lett kan overse hvor viktig det er å forholde seg analytisk og kritisk til teknologiens innvirkning på oss og på samfunnet (Ihde, 1990, s. 3).

Teknologisyn: determinisme og instrumentalisme

Teknologi kan betraktes som noe vi utvikler og tilpasser for å hjelpe oss i utførelsen av ulike gjøremål. Det kan dukke opp praktiske og etiske problemer ved hvordan vi tar i bruk teknologi, men i utgangspunktet skal teknologi bidra til å løse individuelle og samfunnsmessige oppgaver. Et slikt *teknologisyn* innebærer at en teknologisk støttet handling først starter med et behov eller et problem, og at vi deretter velger en egnet teknologi for å løse

problemet eller dekke behovet. Sett slik er det et skarpt skille mellom mål og middel, der vi har et forhåndsdefinert mål og på uavhengig vis velger det midlet som er mest hensiktsmessig der og da.

Men er det så likefremt? Eller er forholdet mellom målet med våre aktiviteter og de teknologiene vi bruker som middel for å nå de målene, mer sammenflettet enn som så? Når vi bruker en blyant til å tegne en figur, en buss for å forflytte oss fra hjem til universitet, eller Instagram for å slå i hjel litt tid, så er disse teknologiene utvilsomt hjelpemidler – de hjelper oss i å utføre disse aktivitetene. Men vi må også spørre oss: *hvorfor* gjør vi dem, hva er det som gjør at vi setter oss nettopp disse målsettingene? Kan vi for eksempel tenke oss at vi fortsatt ville hatt et behov for å tegne noe dersom det ikke eksisterte tegneredskaper overhodet? Kan det være at våre ønsker og forståelse av egne behov henger sammen med det som allerede er mulig å oppnå (eller bare så vidt er utenfor vår rekkevidde)?

Vi fødes og oppfostres i en *gjennom-teknologisert* verden, og den moderne tilværelsen er strukturert gjennom en rekke teknologier. Dette innebærer at vi forholder oss til teknologiske muligheter også *før* vi foretar handlingsvalg: *fordi* det finnes busser, så planlegger vi å ta buss til universitetet; *fordi* Instagram finnes, så bestemmer vi oss for å bruke dagen på å se bilder i stedet for å gå på forelesning. Hva vi ønsker å gjøre, hva vi setter oss som mål, synes derfor ikke å være helt uavhengig av midlene vi kan ta i bruk for å nå dem. Sett på denne måten kan det nesten virke som om midlene kommer først, og deretter målsettingene vi setter oss. Er det ikke da for enkelt å si at teknologi er *rene* hjelpemidler?